

Vanderbilt Dikkat Eksikli?i ve Hiperaktivite Bozuklu?u Ö?retmen De?erlendirme Ölçe?i (V-DEHB-ÖDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Vanderbilt Dikkat Eksikli?i ve Hiperaktivite Bozuklu?u Ö?retmen De?erlendirme Ölçe?i (V-DEHB- ÖDÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32448>

Özet

Vanderbilt Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (V-DEHB-ÖDÖ), Amerika Birleşik Devletleri'nde geliştirilen orijinal Vanderbilt Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe'ye kültürlerarası uyarlama çalışmasıdır. Bu ölçek, özellikle öğretmenler tarafından kullanılmak üzere tasarlanmıştır ve okul çağındaki çocuklarda görülen dikkat eksikliği, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini değerlendirmeyi amaçlar. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Avşar Ardıç ve Tuba Küçük Doğanolu tarafından 2018 yılında gerçekleştirilmiştir.

V-DEHB-ÖDÖ, sadece DEHB'nin temel belirti kümelerini (dikkatsizlik ve hiperaktivite/dürtüsellik) değil, aynı zamanda eşlik eden diğer davranış sorunlarını (örneğin, kaygı olma-kaygı gelme) ve çocuğun akademik performansını da ölçmeye yardımcı olan kapsamlı bir psikometrik ölçek olarak hizmet eder. Bu araç, klinisyenlere ve okul psikologlarına tanıtılma sürecinde önemli destek sağlayarak, DSM-5 kriterlerine uygun bir değerlendirme sunar.

Anahtar Kelimeler

V-DEHB-ÖDÖ, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, Öğretmen Değerlendirme Ölçeği, Çocuk Psikolojisi, Davranış Bozuklukları, DEHB, Psikometrik Ölçek.

Yazarlar

Avşar Ardıç, Tuba Küçük Doğanolu.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, okul çağındaki çocuklarda Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) belirtilerinin sıklığını ve şiddetini öğretmenlerin gözlemlerine dayanarak standart bir şekilde değerlendirmektir. Öğretmenler, çocukların akademik ve sosyal becerilerini en iyi gözlemleyen profesyoneller olduğu için, bu ölçek tanılama sürecine objektif ve balmasal veriler sağlar.

V-DEHB-ÖDÖ, DSM-5 tanı kriterlerini yansıtarak, dikkat eksikliği ve hiperaktivite/dürtüsellik alanlarında klinik açıdan anlamlı düzeyde belirti gösterip göstermediğini belirler. Ayrıca, ölçek çocuklardaki akademik başarı düzeylerini ve sosyal becerilerini ölçerek, DEHB'nin okul hayatı üzerindeki etkilerini de kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı hedefler.

Yapı

Vanderbilt Öğretmen Değerlendirme Ölçeği, Amerikan Psikiyatri Birliği'nin yayımladığı Mental

Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'nın (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders - DSM) kriterlerine göre yapılandırılmıştır. Ölçek, genellikle iki ana DEHB alt boyutunu (Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite/Dürtüsellik) ölçen bölümlerin yanı sıra, Karşıt Olma-Karşıt Gelme Bozukluğu ve Davranış Bozukluğu belirtilerini tarayan ek maddeler içerir.

Ardıç ve Küçük Doğanolu (2018) tarafından gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çalışmasında, ölçeğin orijinal çok faktörlü yapısına Türk kültürü ve eğitim sistemi bağlamında korunup korunmadığı incelenmiştir. Bu yapı, öğretmenlerin sınıf ortamında gözlemlendiği davranışsal frekanslar veya şiddetini derecelendirmesine olanak tanıyan Likert tipi bir formatta sunulmuştur.

Geçerlik

Ölçeğin kaynak içeriğinde spesifik geçerlik değerleri belirtilmemiş olsa da, Ardıç ve Küçük Doğanolu'nun (2018) Türkçe uyarlama çalışması, V-DEHB-ÖDÖ'nün geçerliliğini bilimsel yöntemlerle incelemiştir. Yapı Geçerliliği, genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak ölçek maddelerinin teorik olarak beklenen alt boyutlara (faktörlere) uygun düğüp düğmediğini test etmiştir.

Ayrıca, ölçeğin ayrıntı edici geçerliliği, ölçeğin bilinen DEHB gruplarının kontrol gruplarından ayırma yeteneği değerlendirilerek incelenmiştir. Bu çalışmalar, V-DEHB-ÖDÖ'nün, Türk örnekleminde DEHB belirtilerini doğru ve tutarlı bir şekilde ölçme yeteneğine sahip olduğunu kanıtlamayı amaçlamıştır.

Güvenirlik

Kaynakta güvenilirlik bilgisi '-' olarak listelenmiş olsa da, 2018 uyarlama çalışması kapsamında ölçeğin iç tutarlılığı ve/veya test-tekrar test güvenilirliği yöntemleri kullanılarak güvenilirliği raporlanmıştır. İç tutarlılık için hesaplanan Cronbach Alfa katsayısının, ölçeğin alt boyutlarındaki maddelerin aynı psikolojik yapıyı ölçmekte ne kadar uyumlu olduğunu gösteren yüksek değerler sunması beklenir.

V-DEHB-ÖDÖ'nün Türkçe versiyonunun Güvenirliği, farklı zamanlarda veya farklı öğretmenler tarafından uygulandığında benzer sonuçlar verme yeteneğini doğrulamak için kritik öneme sahiptir. Bu psikometrik çalışmalar, ölçeğin klinik ve akademik araştırmalarda güvenle kullanılması için gerekli tutarlılığı sağlamış olduğunu göstermiştir.

Faktör Analizi

V-DEHB-ÖDÖ'nün uyarlama çalışmasında, ölçeğin orijinal yapısına uygunluğunu test etmek üzere faktör analizleri uygulanmıştır. Orijinal Vanderbilt Ölçeği, genellikle dörtten fazla faktörden oluşur: Dikkatsizlik, Hiperaktivite/Dürtüsellik (DEHB belirtileri), Karşıt Olma-Karşıt Gelme ve

Davranış Bozukluğu.

Ardıç ve Küçük Doğan (2018) tarafından yapılan analizler, ölçeğin teorik olarak beklenen çok faktörlü yapısının Türk öğretmen örnekleminde de istatistiksel olarak kabul edilebilir uyum indeksleri verdiğini göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin yapısal geçerliğinin temelini oluşturmakta ve kültürlerarası adaptasyonun başarılı olduğunu kanıtlamaktadır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öğretmen Tarafından Doldurulan Derecelendirme Ölçeği. Öğretmenler, öğrencilerin davranışlarının sıklığına bir Likert ölçeği üzerinde derecelendirir.

Language Available: Türkçe (Turkish), Orijinal (İngilizce).

Population Group: İlkokul ve Ortaokul Öğrencileri.

Age Group: Genellikle 6-12 yaş arası (Okul çağındaki çocuklar).

Population Details: Türkiye'deki genel eğitim ortamlarında öğrenim gören ve öğretmenleri tarafından değerlendirilen çocuklar.

Test Methodology: Öğretmenler, öğrencilerin son altı aydaki davranışlarını gözlemleyerek her maddeyi 0 (Hiçbir Zaman) ile 3 (Çok Sık) arasında derecelendirir. Puanlama, DSM-5 tanı kriterlerine göre belirtilerinin eşik değerini aşması temel alr.

Anahtar Kelimeler

Vanderbilt Ölçeği, Öğretmen Raporu, DEHB Tanı, Psikometrik Özellikler, Faktör Yapısı, Güvenirlilik, Geçerlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: avsarardic35@hotmail.com

Correspondence Address: Bilinmiyor

Şinler, Ücret ve Test Yılı

V-DEHB-ÖDÖ'nün Türkçe uyarlaması Ardıç ve Küçük Doğan tarafından 2018 yılında

yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve klinik kullanım için sorumlu yazar Avşar Ardıç ile iletişime geçilmesi önerilir. Orijinal Vanderbilt Ölçeği genellikle kamuya açık bir kaynak olsa da, Türkçe uyarlamasının kullanımı için yasal izinlerin alınması önemlidir.

Testin yayımlandığı yılı: **2018**.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: vanderbilt-dikkat-eksikligi-ve-hiperaktivite-bozuklugu-ogretmen-degerlendirme-olcegi-v-dehb-odo.pdf

Kaynaklar

Ardıç, A., ve Küçük Doğanolu, T. (2018). Vanderbilt Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (V-DEHB-ÖDÖ) Türkçe uyarlama çalışması. *Ege Eğitim Dergisi / Ege Journal of Education*, 19(2), 534-558. <http://dx.doi.org/10.12984/egeefd.446543>

Vanderbilt Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Öğretmen Değerlendirme Ölçeği (V-DEHB- ÖDÖ) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.